

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.68>**М. О. Макаров**

суддя

Дніпровського апеляційного суду

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІ

В статті визначено поняття та сутність конфлікту інтересів як правової категорії, з'ясовано різновиди проявів наявності конфлікту інтересів в діяльності судді, визначено запобіжники, які слід вживати для запобігання та усунення конфлікту інтересів в діяльності судді.

В результаті дослідження з'ясовано сутність потенційного, реального та приватного конфлікту інтересів в діяльності судді, процесуальний конфлікт інтересів, відмежовано та розкрито поняття процесуального та позапроцесуального конфлікту інтересів в діяльності судді. Визначено порядок вжиття заходів спрямованих на запобігання та усунення конфлікту інтересів в діяльності судді.

Встановлено необхідність дотримання суддею методичних рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Доведено, що методичні рекомендації не є нормативними актами, а відповідно є нормами тлумачення законодавства, виданими уповноваженим органом влади і відповідно не можуть носити обов'язкового характер, отже у випадку складення протоколу про вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією уповноваженими органами відносно судді, відповідно до законодавства рішення про притягнення його до відповідальності має вирішувати: до адміністративної відповідальності за статтею 172-7 КпАП України - суддя у якого відсутній конфлікт інтересів з суддею відносно якого розглядається справа; до дисциплінарної відповідальності - відповідна Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя, яка діє на підставі Закону про Вищу раду правосуддя керуючись нормами закону або рішеннями вищих судових інстанцій, які є нормами доктринального (обов'язкового) тлумачення законодавства.

Встановлено, що для забезпечення виконання норми статті 35-1 Закону України «Про запобігання корупції» відповідно до якої «правила врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, суддів Конституційного Суду України, визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів», доцільно в Законі України «Про судоустрій та статус суддів» закріпити окрему норму, яка б визначала критерії наявності конфлікту інтересів в діяльності судді та способів його усунення.

Ключові слова: корупція, суди, запобігання корупції в судах, конфлікт інтересів, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, відповідальність за корупційне правопорушення.

Актуальність статті. Професійна діяльність суддів, пов'язана з відправленням правосуддя, зобов'язує суддів демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, що означає добровільні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і поза залом судового засідання. Судді попри високий рівень правової підготовки і обізнаності теж піддаються корупційними ризикам в свій діяльності, які іноді є настільки зовні невидимими, що не викликають занепокоєння, однак присутні і мають бути

усунені з метою ефективного здійснення правосуддя на основі закону. Відповідні положення визначено міжнародними стандартами, що регламентують діяльність суддів та Кодексом суддівської етики, затвердженим з'їздом суддів України.

Вітчизняне антикорупційне законодавство встановлює ряд запобіжників вчинення корупції взагалі та системі судочинства України, зокрема до яких слід віднести: підготовка та впровадження антикорупційних програм; діяльність уповноваженого з питань корупції

щодо роз'яснення сутності та видів корупційних ризиків в діяльності суддів; роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) порядку заповнення декларації, врахування конфлікту інтересів, застосування обмежень щодо діяльності суду, тощо.

В цілому слід визначити, що сучасне антикорупційне законодавство України, яке сформувалось в Україні за останні 10 років є достатньо прогресивним та виваженим і відповідає Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (яка ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18 жовтня 2006 року № 251-V) [1] як єдиного стратегічного документа, які закладає принципи запобігання та протидії корупції, які мають дотримуватись країни цивілізованого світу. В той же час за допомогою антикорупційних законодавчих норм не можливо урегулювати всі складні випадки (запобіжники) вчинення корупційних діянь або діянь, пов'язаних з корупцією, різновиди яких мають широкий прояв і мають бути урегульовані на підзаконному рівні а також в актах доктринального тлумачення, зокрема в рішеннях вищих судових інстанцій. Зокрема це стосується такого антикорупційного обмеження (запобіжника) як запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, сутність нормативного закріплення правового змісту якого визначено в розділі 5 Закону України «Про запобігання корупції».

У зв'язку з цим нагальним дослідницьким завданням, що й зумовлює актуальність цієї статті, є визначення особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності судді, їх узагальнення та систематизації як подальшого інструментарію для суддів, використання якого знизить загальний рівень корупції в судовій системі України.

Стан дослідження проблематики статті. Проблема запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням не є новою в юридичній науці, науковий доробок її дослідження складають праці таких вчених, як: В.Б. Авер'янов, С.М. Алфьоров, О.М. Бандурка, О.А. Банчук, Ю.П. Битяк, К.Л. Бугайчук, В.М. Гаращук, О.О. Дудоров, В.А. Завгородній, Т.Є. Кагановська, В.М. Мартиненко, М.І. Мельник, О.П. Мусієнко, О.В. Ткаченко, В.М. Трепак, Р.М. Тучак, М.І. Хавронюк, С.О. Шатрава та інші. Проте проблематика корупційних ризиків в діяльності судової системи і безпосередньо суддів не була предметом окремого моногра-

фічного чи іншого системного дослідження, що й зумовлює необхідність її здійснення в межах даної наукової статті.

Таким чином *метою наукової статті* є з'ясування особливостей запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності судді. На виконання поставленого завдання в межах статті будуть вирішені наступні *задачі*: визначити поняття та сутність конфлікту інтересів як правової категорії, з'ясувати різновиди проявів наявності конфлікту інтересів в діяльності судді, визначити запобіжники, які слід вживати для запобігання та усунення конфлікту інтересів в діяльності судді.

Виклад основного змісту. Правове регулювання правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів на рівні закону визначено нормативними актами: Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року № 1700-VII [2], Законом України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 року № 1402-VIII [3], процесуальними законами – Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України. Загальними підзаконними актами, які тлумачать норми антикорупційного законодавства щодо розуміння змісту конфлікту інтересів, його запобіжників та напрямів усунення є роз'яснення, які надаються Національним агентством з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) у формі методичних рекомендацій, зокрема в Методичних рекомендаціях щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» у питаннях запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції, затверджених рішенням НАЗК від 12.01.2024 року № 2 [4]. Спеціальними підзаконними актами, які тлумачать норми антикорупційного законодавства щодо розуміння змісту конфлікту інтересів, його запобіжників та напрямів усунення є рішення Ради суддів України, якими роз'яснена позиція Ради щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, зокрема: рішення від 08.06.2017 № 34 «Про роз'яснення деяких питань щодо конфлікту інтересів у діяльності суддів»; рішення від 07.09.2017 № 46 «Щодо роз'яснення деяких питань щодо конфлікту інтересів у діяльності суддів»; рішення від 07.12.2017 № 75 «Про роз'яснення щодо повноважень РСУ як єдиного компетентного органу, до якого звертаються судді у випадку конфлікту інтересів»;

Рішення РСУ № 40 від 05.07. 2019 року «Про роз'яснення деяких питань щодо конфлікту інтересів» [5].

Нижче на виконання задач дослідження доцільно визначити поняття та сутність конфлікту інтересів як правової категорії, з'ясувати різновиди проявів наявності конфлікту інтересів в діяльності судді.

Ключовими для тлумачення поняття конфлікту інтересів на рівні національного законодавства є Закон України «Про запобігання корупції», який розрізняє два види конфлікту інтересів – потенційний та реальний. Так, відповідно до ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про запобігання корупції»: потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (абз. 8); реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (абз. 12); приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях (абз. 11) [2].

Наведені визначення є універсальними та застосовні до всіх суб'єктів, передбачених у ст. 3 ЗУ «Про запобігання корупції», на яких поширюється дія цього закону. Водночас очевидно, що сфера судочинства є досить своєрідною з огляду на спеціальний статус суддів і необхідність дотримання принципу їх незалежності, тому застосування законодавства про запобігання корупції у цій сфері, а також тлумачення поняття конфлікту інтересів в діяльності суддів мають свою специфіку. Зважаючи на це, у діяльності суддів особливого значення також набуває розрізнення «конфлікту інтересів, який врегульовується у визначеному процесуальним законом порядку» (або процесуального конфлікту інтересів, п. 7 ч. 1 ст. 106, ч. 10 ст. 133 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів») та «позапроцесуального конфлікту інтересів» (до якого не застосовний визначений процесуальним зако-

ном порядок, але врегулювання якого передбачено п. 6 ч. 8 ст. 133 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів»), визначення яких слід розмежувати наступним чином: процесуальний конфлікт інтересів – реальний конфлікт інтересів, що виникає у судді під час здійснення правосуддя в конкретній справі та може бути врегульований шляхом застосування процедури відводу (самовідводу), передбаченої процесуальним законодавством; позапроцесуальний конфлікт інтересів – реальний або потенційний конфлікт інтересів, який виникає у судді під час виконання ним адміністративних функцій та не пов'язаний безпосередньо зі здійсненням правосуддя в конкретній справі, а тому не може бути врегульований у спосіб, визначений процесуальним законом [3]. Визначення поняття конфлікту інтересів та його видів є ключовим з точки зору практики правозастосування, адже саме воно закріплене у диспозиціях статей, що містять підстави для дисциплінарної та адміністративної відповідальності суддів. Водночас, саме різне тлумачення поняття реального та потенційного конфлікту інтересів у практиці Ради суддів України (далі – РСУ), НАЗК, Вищої ради правосуддя (далі – ВРП) та судів призводить до відсутності правової визначеності та подекуди протилежних висновків вищенаведених органів при аналізі наявності або відсутності конфлікту інтересів у конкретній справі.

Конфлікт інтересів є найбільш складною категорією антикорупційних обмежень в діяльності судді є наявність реального або потенційного інтересів, як категорій аналізу яких необхідно приділити окреме дослідження. Нижче, виходячи з законодавчого визначення потенційного конфлікту інтересів, як наявності у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень, або реального конфлікту інтересів, як суперечності між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень, наведемо окремі приклади конфлікту інтересів, які можуть виникати в діяльності судді.

Випадки реального конфлікту інтересів, який може бути врегульований у спосіб, передбачений процесуальним законом, доцільно систе-

матизувати залежно від приватного інтересу судді та обставин судової справи, що надійшла судді до розгляду. Наприклад, конфлікт інтересів, пов'язаний з майновим інтересом може проявлятися у володінні суддею цінними паперами емітента, який є учасником у справі, що надійшла судді до розгляду, або володіння суддею банківським вкладом, кредитом банківської установи, яка є учасником у справі, що надійшла судді до розгляду. До конфлікту інтересів, пов'язаний з немайновим інтересом – особистими, дружніми або іншими позаслужбовими стосунками можна віднести такі обмеження, які породжують конфлікт інтересів: суддя не може розглядати справу про кримінальне провадження, досудове розслідування за яким здійснював будь-який з його родичів; суддя не може розглядати справу про адміністративне правопорушення за матеріалами патрульного інспектора, який в минулому складав протокол про адміністративне правопорушення чи виносив постанову в справі про адміністративне порушення відносно цього судді; суддя не може розглядати справу про кримінальне провадження, експертом по якій було залучення його близького родича чи свояка; учасником провадження в суді є суддя, який розглядає цю справу у суді нижчої інстанції, в тому числі у складі колегії та ін. [6, с.18].

Окремі положення щодо наявності або відсутності конфлікту інтересів в діяльності судді дає РСУ, наприклад в Рішенні РСУ №75 від 04 листопада 2016 року «Про роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів» визначено, що «не виникає конфлікту інтересів, якщо близькі особи суддів займають посади секретаря судового засідання, помічника судді – за умови, що вони працюють у інших суддів судової установи, з якими не пов'язані родинними зв'язками, і жодним чином їх обов'язки з такими суддями не перетинаються. У випадку, якщо в у одному суді працюють суддя (голова суду або виконуючий обов'язки голови суду, заступник голови суду або виконуючий обов'язки заступника голови суду) та його близька особа на посаді, яка не знаходиться у організаційному підпорядкуванні судді (голови суду або виконуючого обов'язки голови суду, заступника голови суду або виконуючого обов'язки заступника голови суду), та службові обов'язки яких не перетинаються (помічник іншого судді, консультант будь-якого підрозділу, спеціаліст тощо) конфлікт інтересів відсутній за умови якщо суддя (голова суду або виконуючий обов'язки голови суду, заступник

голови суду або виконуючий обов'язки заступника голови суду) фактично не бере участі у вирішенні питань, які стосуються працівника апарату, у тому числі шляхом голосування на зборах суддів за питання, яке стосується такого працівника, або якщо фактично такий працівник апарату суду не виконує обов'язки за дорученням цього судді (голови суду або виконуючого обов'язки голови суду, заступника голови суду або виконуючого обов'язки заступника голови суду)» [7].

Нижче на виконання задач дослідження доцільно визначити порядок вжиття заходів спрямованих на запобігання та усунення конфлікту інтересів в діяльності судді.

Законом в статті 35-1 «Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» визначено, що «правила врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, суддів Конституційного Суду України, визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів» [2]. Логічно, що мова йде про Закон України «Про судоустрій та статус суддів», але слід відзначити що окремої норми, яка б стосувалась запобігання конфлікту інтересів та заходів спрямованих на його усунення Закон не містить, тільки в п. 10 ст. 133 цього закону, яка визначає правовий статус Ради суддів України, визначено, що «у разі виникнення у судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом), Голови чи члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України, його заступника реального чи потенційного конфлікту інтересів вони зобов'язані не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раду суддів України» [3]. Безпосередній порядок усунення конфлікту інтересів в діяльності судді визначений у вищезгаданих рішеннях РСУ.

Так, відповідно до рішення РСУ №75 від 04.11.2016 року «Про роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів» послідовність дій судді у зв'язку із виникненням конфлікту інтересів, який може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом має полягати в тому, що суддя : 1) вживає заходів щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів у його діяльності; 2) не має вчиняти дій та не при-

ймати рішень по суті в рамках виконання своїх службових повноважень в умовах реального конфлікту інтересів; 3) вживає заходів щодо самостійного врегулювання конфлікту інтересів, шляхом подання самовідводу та розкриття інформації про причини самовідводу; 4) у разі існування сумнівів щодо наявності у його діяльності конфлікту інтересів та/або щодо необхідних заходів врегулювання - звертатися за роз'ясненнями до РСУ; 5) вживає заходів для усунення негативних наслідків порушень законодавства про конфлікт інтересів [7] Слід зауважити, що для врегулювання конфлікту інтересів судді під час здійснення правосуддя керуються відповідними положеннями процесуальних законів відповідно до виду юрисдикції, якими встановлено правила застосування права на відвід та самовідвід, - Кодексом адміністративного судочинства, Господарського процесуального, Цивільного процесуального та Кримінального процесуального кодексу України, при цьому КпАП України не містить норм щодо правил відводів та самовідводів судді, у цьому випадку суддям рекомендується застосовувати таке право за аналогією закону.

З іншої сторони більш складним питанням є вчинення дії судді у зв'язку із виникненням конфлікту інтересів, який не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом. Як вірно зазначають експерти НАЗК «конфлікт інтересів, який не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом, включає випадки потенційного і реального конфлікту інтересів у діяльності судді, що виникає поза межами здійснення суддею правосуддя (під час виконання адміністративних обов'язків, зумовлений спільною роботою близьких осіб). У такому випадку ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» наділив Раду суддів України повноваженнями на здійснення заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у суддів. Тоб то у разі наявності у судді потенційного або реального конфлікту інтересів, непов'язаного зі здійсненням ним правосуддя, суддя зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раду суддів України. Після повідомлення Рада суддів вживає заходів із врегулювання конфлікту інтересів» [8].

Для недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів суддя зобов'язаний повідомити про наявність конфлікту інтересів голову суду, не вчиняти дій та не приймати

рішень в умовах реального конфлікту інтересів, самостійно вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів. Голова суду протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглого йому судді реального чи потенційного конфлікту інтересів приймає рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів, шляхом: усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів; застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень; обмеження доступу особи до певної інформації; перегляду обсягу службових повноважень особи; переведення особи на іншу посаду; звільнення особи [9].

Висновок. В підсумку слід зазначити, що суддям необхідно дотримуватись методичних рекомендацій НАЗК як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, зокрема Методичних рекомендацій від 12.01.2024 р.2 2 «Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції» [10]. В той же час слід констатувати, що методичні рекомендації НАЗК не є нормативними актами а відповідно є нормами тлумачення законодавства, виданих уповноваженим органом влади і відповідно не можуть носити обов'язкового характер. Таким чином у випадку складення протоколу про вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією уповноваженими органами відносно судді, відповідно до законодавства рішення про притягнення його до відповідальності має вирішувати: до адміністративної відповідальності за статтею 172-7 КпАП України - суддя у якого відсутній конфлікт інтересів з суддею відносно якого розглядається справа; до дисциплінарної відповідальності - відповідна Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя, яка діє на підставі закону Про Вищу раду правосуддя керуючись нормами закону або рішеннями вищих судових інстанцій, які є нормами доктринального (обов'язкового) тлумачення законодавства [11].

Встановлено, що для забезпечення виконання норми статті 35-1 Закону України «Про запобігання корупції» відповідно до якої «правила врегулювання конфлікту інтересів у діяль-

ності суддів, суддів Конституційного Суду України, визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів», доцільно в Законі України «Про судоустрій та статус суддів» закріпити окрему норму, яка б визначала критерії наявності конфлікту інтересів в діяльності судді та способів його усунення.

Список використаної літератури:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18 жовтня 2006 року № 251-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст.2056.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України 2 червня 2016 року № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 31. Ст.545.
4. Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» у питаннях запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.01.2024 року № 2. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv>.
5. Про роз'яснення деяких питань щодо конфлікту інтересів: Рішення Ради суддів України від 05 липня 2019 року № 40. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/ua/documents?id=38&page=3&per-page=8>.
6. Особливості конфлікту інтересів у діяльності судді та рекомендації щодо його запобігання і врегулювання у типових ситуаціях: посібник на допомогу судді. Рада суддів України. 2022. с.35. URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/posibnikosoblivosti-konfliktu-in-de7be4c810.pdf>.
7. Про роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів: Рішення Ради суддів України від 04 листопада 2016 року №75. URL: https://court.gov.ua/konflikt_interesiv/RSU_8.
8. Ірина Мостова. Конфлікт інтересів у діяльності суддів: особливості врегулювання. Юридична газета онлайн: інтернет видання. Опубліковано в №1. Публікація від 18 січня 2019 року. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/konflikt-interesiv-u-diyalnosti-suddiv-osoblivosti-vregulyuvannya.html>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: Рішення НАЗК від 29.09.2017 №839. URL: https://mfa.gov.ua/mediafiles/files/misc/2017-10-30/2017-10-30_2.pdf.
10. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Методичні рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.01.2024 р. № 2. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/nazk-onovylo-metodychni-rekomendatsii-schodo-zapobigannya-ta-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv>.
11. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7-8. Ст. 50.

Makarov M. O. Features of preventing and resolving conflicts of interest in the activities of a judge

The article defines the concept and essence of a conflict of interest as a legal category, clarifies the types of manifestations of a conflict of interest in the activities of a judge, identifies safeguards that should be used to prevent and eliminate conflicts of interest in the activities of a judge.

As a result of the study, the essence of potential, real and private conflicts of interest in the activities of a judge, procedural conflicts of interest, and the concepts of procedural and extra-procedural conflicts of interest in the activities of a judge are clarified. The procedure for taking measures aimed at preventing and eliminating conflicts of interest in the activities of a judge is determined.

The need for a judge to comply with the methodological recommendations of the National Agency for the Prevention of Corruption as a central executive body with a special status that ensures the formation and implementation of state anti-corruption policy regarding the application of certain provisions of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" regarding the prevention and resolution of conflicts of interest is established. It has been proven that methodological recommendations are not regulatory acts, but, accordingly, are norms of interpretation of legislation issued by an authorized body of government and, accordingly, cannot be mandatory, therefore, in the case of drawing up a protocol on the commission of an offense related to corruption by authorized bodies in relation to a judge, in accordance with the legislation, the decision to hold him accountable must be decided by: for administrative liability under Article 172-7 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine - a judge who does not have a conflict of interest with the judge in respect of whom the case is being considered; for disciplinary liability - the relevant Disciplinary Chamber of the High Council of Justice, which acts on the basis of the Law on the High Council of Justice, guided by the norms of law

or decisions of higher judicial instances, which are norms of doctrinal (mandatory) interpretation of legislation.

It has been established that in order to ensure the implementation of the norm of Article 35-1 of the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”, according to which “the rules for regulating conflicts of interest in the activities of judges, judges of the Constitutional Court of Ukraine, are determined by the laws regulating the status of relevant persons and the principles of organization of relevant bodies”, it is advisable to enshrine in the Law of Ukraine “On the Judiciary and Status of Judges” a separate norm that would determine the criteria for the presence of a conflict of interest in the activities of a judge and methods for its elimination.

Key words: *corruption, courts, prevention of corruption in courts, conflict of interest, prevention and regulation of conflicts of interest, liability for a corruption offense.*